

Základy psychoterapie (historie a směry ve 20. století)

PSY 406

Sylabus PS 2012

Garant: prof. PhDr. Z. Vybíral, PhD.

vybiral@fss.muni.cz

Zakončení: zkouška – písemný test

Rozsah: 2+0

ECTS: 7 kreditů

Výuka se uskutečňuje 1 x týdně, pravidelně ve **čtvrtky** od 14:00 do 15:40 hod. v **učebně 52**, zahájení výuky v PS 2010 je **20. září**. V termínech 27. 9., 11. 10. a 6. 12. jsou tzv. **reading weeks**.

Objasnění podmínek ukončení, seznámení s podmínkami a úkoly nutnými pro získání zápočtu a první přednáška se konají **20. 9.** a v tento den je **povinná účast**.

Rozvrh přednášek a prezentací v PS 2012

20. 09. Uvedení do psychoterapie jako vědy a umění. Co zajímá psychoterapeuty? Co zajímá výzkumníky v oblasti psychoterapie? Příklady knih.
PREZENTACE:
Jak psychoterapii dělat a jak ji nedělat?
Osobnosti z historie psychoterapie, které měly vliv
27. 09. Samostudium I: přečíst **alespoň 1 stať Sigmunda Freuda** a napsat odbornou reflexi (úvahu nad ní) – 1,5 NS.
04. 10. Účinné faktory v psychoterapii aneb Co v psychoterapii léčí?
PREZENTACE:
Faktory, které působí / Stadia změny
11. 10. Samostudium II: přečíst **alespoň 1 stať C. G. Junga** a napsat odbornou reflexi (úvahu nad ní) – 1,5 NS.
18. 10. Historie psychoterapie ve 20. století.
PREZENTACE:
Mezníky psychoterapie ve 20. století
Směry v psychoterapii
25. 10. Psychoanalýza.
PREZENTACE:
Psychoanalýza (historie zasahující do současnosti)
Sigmund Freud v originále
01. 11. Směry, které vyšly z psychoanalýzy.
PREZENTACE:
CGJ – individuace, Persona, archetypy
Struktura neuróz podle Karen Horney
Transakční analýza (3 prezentace)
08. 11. Směry, které vznikly jako opozice vůči psychoanalýze.
PREZENTACE:
Wolpe, Beck, Ellis, Lazarus...

Humanistická psychoterapie

Existenciální terapie

9. 15. 11. Základní poznatky o výzkumu v psychoterapii.

PREZENTACE:

Výzkumy psychoterapie: jak je účinná?

10. 22. 11. Osobnosti psychoterapie

PREZENTACE:

Studentské prezentace cca 6 osobností psychoterapie

11. 29. 11. Integrace směrů a škol, integrace mezi směry. Eklekticismus v psychoterapeutické praxi.

PREZENTACE:

Integrace kognitivního s hlubinným, humanistickým a systémovým přístupem

12. 06. 12. Samostudium III: přečíst text XXXX a napsat reflexi tohoto textu.

13. 13. 12. Hledání alternativních cest v (k) psychoterapii.

PREZENTACE:

Tak zvané alternativní psychoterapie: na základě čeho je vylučujeme?

Důležité termíny:

Do 08. 11. Odevzdání do Odevzdávný prezentace o osobnosti psychoterapie (doporučeno 10-12 snímků)

REFLEXE

Do 11. 10. Odevzdání do Odevzdávný reflexe č. 1 (Freud) min. **1,5 NS** max. **3 NS**

Do 25. 10. Odevzdání do Odevzdávný reflexe č. 2 (Jung) min. **1,5 NS** max. **3 NS**

Do 13. 12. Odevzdání do Odevzdávný 3. reflexe na téma: „Porovnání psychoterapie v podání Freuda s psychoterapií v podání Junga s přihlédnutím k XY“ (kde „XY“ doplníte vybranou další osobností v psychoterapii 20. století). min. **2 NS** max. **3 NS**

ANOTACE vybraných témat

Úvod do psychoterapie: Terapeutické faktory, které působí změnu

Dnešní psychoterapie: co o ní víme? Teorie společných a specifických faktorů. Stádia změny v psychoterapeutickém procesu. Hlavní úkol terapeuta – z pohledu různých přístupů. Rozdíl mezi objasňujícími přístupy a přístupy zaměřenými na nácvik a zvládnání. Péče psychoterapeuta o sebe sama. Supervize a intervize práce. Výcviky v psychoterapii. Etický kodex a etika v práci psychoterapeuta. Vzdělávání. Odborná literatura, časopisy. Co patří k základním znalostem z oblasti psychoterapie? Základní obrysy historického vývoje psychoterapie v minulém století

Přehled psychoterapeutických směrů ve 20. století

Hlavní psychoterapeutické směry ve 20. století, jejich základní koncepty a terminologie: hledání shod v rozdílech. Historie psychoterapie ve 20. století: psychoanalýza. Odklony od psychoanalýzy v 50. a 60. letech 20. století a vznik „mimo-psychoanalytických“ přístupů. Léta 1955 až 1970 v americké (a nejen americké) psychoterapii – vznikání nových škol. Hnutí eklektické práce v psychoterapii. Působení Sola Garfielda, Johna Norcrossa a dalších. KBT. Humanistické proudy v psychoterapii 20. století. Proud existenciální. Nástup systémových pojetí problémů a vztahů. Počátky a rozvoj rodinné terapie. Počátky a hlavní podoby integrace.

Historie výzkumu v psychoterapii.

Srovnávací výzkum účinnosti psychotherapeutických postupů (= základní uvedení do zkoumání psychoterapie).

Semináře:

Uskuteční se **jen pro studenty PST studií – viz sylabus předmětu PST 402.**

Podmínky zakončení (bez splnění úkolů nelze složit zkoušku):

Zápočet: závazné je vypracování a odevzdání úkolů a dodržení termínu odevzdání.

Úkoly nad rámec povinných úkolů (za jejich úspěšné splnění lze získat body do celkového hodnocení předmětu):

- a) recenze na nedávno vydanou odbornou psychotherapeutickou knihu dle zadání garanta předmětu – recenze musí mít rozsah 4 až 5 NS a být publikovatelná; nebo
- b)

Výběr osobnosti pro prezentaci: dohodnout e-mailem s garantem předmětu (prof. Vybíral):
od 17. 9. nejpozději do 4. 10.

Zkouška: písemný test.

Okruhy ke zkoušce jsou zveřejněny v organizačních pokynech k výuce v IS.

Doporučená literatura k přípravě na zkoušku a ke splnění úkolů – základní:

- Kratochvíl, S. (1997/2006). *Základy psychoterapie*. Praha: Portál.
 - Event. v angl.: Freedom, Donald K. (Ed.) (1992; 5. vyd. 2003). *History of Psychotherapy*. Washington: APA – *VEDLE KRATOCHVÍLA JE MOŽNO SE UČIT PŘÁVĚ Z TĚTO UČEBNICE, POKUD NĚKDO CHCE STUDOVAT V ENG.*
- Prochaska, J., Norcross, J. (1999). *Psychotherapeutické systémy*. Praha: Grada. – kapitoly doporučené ke zkoušce: 1, 3, 7 a 14 (Integrativní rámec, Adler, TA a Integrace-eklekticismus)
- Zeig, J. (ed.) (2005). *Umění psychoterapie*. Praha: Portál. – kapitoly doporučené ke zkoušce: Zeig, Minuchin, Haley, Bowen, Satirová, Watzlawick, Ellis, Wolpe, Beck, Lazarus, Marmor.
- *Alespoň jedna práce od S. Freuda (když ne kniha, pak minimálně jedna stat’): povinné.*
- *Alespoň jedna práce od C. G. Junga (když ne kniha, pak minimálně jedna stat’): povinné.*

Dále doporučuji:

- Danzer, G. (2001). *Psychosomatika*. Praha: Portál.
- Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. (2000): *Dětská psychoterapie*. Praha: Portál. (Lze použít i 1. vyd. z roku 1989, Praha: Avicenum.)
- Praško, J. (et al.) (2003). *Poruchy osobnosti*. Praha: Portál.
- Andrllová, M. (2005). *Současné směry v české psychoterapii*. Praha: Triton.
- Hučín, J. (2001). *Hovory o psychoterapii*. Praha: Portál.

- Yalom, I. – *libovolná kniha z titulů: Máma a smysl života, Chvála psychoterapie, Láska a její kat, Teorie a praxe skupinové psychoterapie*
- Fonagy, P., Target, M. (2005): *Psychoanalytické teorie*. Praha: Portál – MINIMÁLNĚ strany 13 – 45 a 285 – 295 (celkem 44 stran) - JDE O POVINNOU ČETBU PRO STUDENTY PST V JS (pro Současnou psychoterapii)
- Schwarz, J. (2003): *Dějiny psychoanalýzy*. Praha: Triton.

Doplňková literatura:

- Vymětal, J. (2003). *Úvod do psychoterapie*. Praha: Grada. (2. vydání.)
- Timulák, L. (2005). *Současný výzkum psychoterapie*. Praha: Triton.
- Grawe, K. (2004). *Psychological Therapy*. Cambridge (MA), Göttingen: Hogrefe & Huber.
- Jonesová, E., Asen, E. (2004). *Systemická párová terapie a deprese*. Hradec Králové: Konfrontace.
- Von Schlippe, A., Schweitzer, J. (2001). *Systemická terapie a poradenství*. Brno: Cesta.
- Syřišťová, E. (2005). *Puklý čas a smích absolutní vlády*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Yalom, I. (1999). *Teorie a praxe skupinové psychoterapie*. Hradec Králové: Konfrontace.
- Trapková, L., Chvála, V. (2004). *Rodinná terapie psychosomatických poruch*. Praha: Portál.
- Fromm-Reichmannová, F. (2003). *Principy intenzivní psychoterapie*. Praha: Triton.
- Ellis, A., MacLaren, C. (2005). *Racionálně emoční behaviorální terapie*. Praha: Portál
- Horney, K. (2007). *Neurotická osobnost naší doby*. Praha: Portál – strany 11-66 (55 stran) – JDE O POVINNOU ČETBU PRO STUDENTY PST (pro Seminář k Dějinám pst)
- Marmor, J. (2006). *Vývoj analytické terapie: přehled jejího rozvoje v průběhu více než šedesáti let*. *Konfrontace* 17(3), s. 125-131 - JDE O POVINNOU ČETBU PRO STUDENTY PST (pro Seminář k Dějinám pst)
- Haley, J. (2003). *Neobvyklá psychoterapie Milтона H. Ericksona*. Praha: Triton.
- Cain David J., Seeman Julius (2006): *Humanistická psychoterapie 1. díl -- Příručka pro výzkum a praxi*, Praha: Triton.
- Cain David J., Seeman Julius (2007): *Humanistická psychoterapie 2. díl -- Příručka pro výzkum a praxi*, Praha: Triton.

Doplňková literatura – knihy a časopisecké texty (zcela či zčásti) napsané pacienty nebo bývalými pacienty:

- Oxnam, Robert B. (2006). *Roztříštěná mysl*. Můj život s mnohočetnou poruchou osobnosti. Praha: Portál.
- Bartošová, M. (1995). *Jako v zrcadle*. Hradec Králové: Konfrontace
- Greenbergová, J. (1998). *Neslibovala jsem ti procházku růžovým sadem*. Praha: Triton.
- Janíček, J. (2001). (Ne)mocná síla agorafobie. *Konfrontace* 12 (4), 195-199
- Janíček, J. (2005). Když (ne)chcete zemřít. *Konfrontace* 16 (3), 180-185
- Kocábová, D., Kocvera, J. (1996). *Zpráva odjinud*. Hradec Králové: Konfrontace
- Ryčl, V. (2003). *Pavilon číslo 13*. Brno: Petrov.
- Ryčl, V. (2004). *Život je hrozný společník*. Brno: Petrov.

Další literaturu doporučuje přednášející na jednotlivých přednáškách.

Celková zátěž předmětu:

7 kreditů (což odpovídá přibližně 150 hod. samostudia – vyjma účasti na seminářích a přednáškách; předpokládám minimálně 600 prostudovaných stran česky v rámci přípravy na zkoušku a v průběhu semestru v rámci přípravy úkolů.